

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3223/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 276. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Réder Erika ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 276. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági végzésben megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Egy gyanúsított és társai, így többek között az indítványozó ellen különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmények miatt büntetőeljárás indult a Fővárosi Nyomozó Ügyészségen Ny.2559/2019. számon. A 2020. november 6. napjától bűnügyi felügyelet alatt álló indítványozó mint gyanúsított bűnügyi felügyeletét a Budai Központi Kerületi Bíróság 41.Bny.1659/2022/4. számú végzésével meghosszabbította.
- [4] Az elsőfokú bíróság végzését a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzésével helybenhagyta. Végzése indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a nyomozási bíró eljárására vonatkozó szabályokat maradéktalanul betartotta. Hivatkozott a másodfokú bíróság arra is, hogy az elsőfokú bíróság határozata meghozatalát követően az indítványozó folytatólagos kihallgatására került sor, és ennek során a gyanúsításban közölt tényállást a Fővárosi Nyomozó Ügyészség módosította, és erre tekintettel a cselekmény minősítését a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 376. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett hűtlen kezelés büntetetté változtatta. Megállapította a másodfokú bíróság azt is, hogy az elsőfokú bíróság helyes érvelés mentén fejtette ki, hogy a gyanú megalapozottsága iránt észszerű kétely nem támasztható, az a tényállás megváltoztatása ellenére sem gyengült, azt a rendelkezésre álló bizonyítékok a szükséges mértékben alátámasztják. Végzése indokolásában kimondta, hogy az elsőfokú bíróság indokoltan döntött akként, hogy a közigazgatási területre korlátozott bűnügyi felügyelet nyomon követő technikai eszköz alkalmazásával továbbra is szükséges.
- [5] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott rendelkezés és annak alkalmazása folytán a bírói döntés az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését sérti.
- [6] Az indítványozó érvelése szerint a Be. 2021. január 1-jén hatályba lépett módosítása miatt a megalapozott gyanú fogalma új értelmet kapott. Szerinte a Be. 38. §-a különbséget tesz a terhelt és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy között, azonban ezt csak eljárásjogi szempontból határozza meg. A Be. 39. §-a meghatározza a terhelt és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyt megillető jogokat és kötelezettségeket, e rendelkezésből pedig az indítványozó szerint levezethető,

hogy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy és a terhelt jogi státusza (jogai és kötelezettségei) eltérnek egymástól. Ehhez kapcsolódóan kifejti, hogy nem elegendő, hogy a bíróság a bűnügyi felügyelet elrendelése és meghosszabbítása körében mindössze a felkínált bizonyítékokat sorolja fel, nem kerülhető meg a megalapozott gyanút alátámasztó bizonyítékok érdemi értékelése a kényszerintézkedés körében hozott döntés során, ellenkező esetben Alaptörvényben biztosított jogai sérülnek. Álláspontja szerint a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontjának „a terhelt bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható” szövegrésze sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mivel „összemosza a terhelt és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek fogalmát.

- [7] Az indítványozó szerint a bűnügyi felügyelet a terhelt szabad mozgáshoz és a lakóhely, illetve a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogát korlátozza. Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése egyértelműen meghatározza, hogy az ember szabadságának korlátozására csak törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján kerülhet sor. Az indítványozó a Be. vonatkozó rendelkezéseire hivatkozva kifejti, hogy szerinte amikor a Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta, úgy döntött a bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról, hogy valójában már nem volt olyan indítvány az ügyészség részéről, amelyről döntenie lehetett volna, hiszen a csalás, mint alapos gyanú már nem állt fenn, azonban a hűtlen kezelés bűnsegédi gyanúsítással összefüggésben nem állt rendelkezésre indítvány az ügyészség részéről. Véleménye szerint a bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról ügyészi indítvány hiányában a bíróság nem határozhat. Ebből következően a támadott rendelkezés azért sérti az Alaptörvényben biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot, és az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdését, „mivel nem határozza meg egyetlen törvény sem, hogy mit kell érteni a megalapozott gyanú alatt; nem határozza meg egyetlen törvény sem, hogy a nyomozás során történő bűncselekménnyel való gyanúsítás módosítása során – amikor nem csak egyszerűen a minősítés változik, hanem maga az a bűncselekmény is, amellyel a személyt gyanúsítják – mikortól tekinthető a személy a Be. 38. § (2) bekezdés szerinti gyanúsítottnak az új bűncselekmény vonatkozásában és mikor szűnik meg a gyanúsítása a korábbi bűncselekmény vonatkozásában és ehhez kapcsolódóan a bíróságnak a bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról való döntés során melyik bűncselekmény vonatkozásában kell vizsgálnia azt, hogy a személy bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható-e; nem tesz különbséget a Be. 38. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott, már valamely bűncselekménnyel megalapozottan gyanúsítható személy és a Be. 38. § (3) bekezdésében írt rendelkezés szerinti, még gyanúsítással nem érintett, azonban a törvény szövege szerint bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy között”.
- [8] Az indítványozó szerint a Be. 38. § (3) bekezdése egyértelműen meghatározta 2021. január 1-jétől hatályba lépett rendelkezésével, hogy kit kell terheltnek és kit bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személynek tekinteni, azonban a jogalkotó ezt az elhatárolást nem vezette át a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontján, hanem azt érintetlenül hagyta. Az indítványozó szerint ez esetében azt eredményezte, hogy a másodfokú bíróság úgy hozott a bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról döntést, hogy a korábban elrendelt kényszerintézkedés alapját képező bűncselekmény körében megszűnt terheltnek lenni, mivel vele szemben egy másik bűncselekmény miatt közöltek gyanúsítást, a korábbi gyanúsítást pedig nem tartották fenn. Álláspontja szerint, ha a támadott rendelkezés és a Be. 38. § (3) bekezdése között nem lenne ellentmondás, úgy a bűnügyi felügyeletet meg kellett volna szüntetni, és az ügyészségnek új indítványt kellett volna tennie az új bűncselekményre vonatkozó gyanúsításhoz kötődően a kényszerintézkedés elrendeléséről, amelyről pedig a bíróságnak az új tényállás figyelembe vételével kellett volna döntenie. Mivel ez elmaradt, így álláspontja szerint az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésével ellentétesen korlátozták a szabadságát.
- [9] A bírói döntés alaptörvény-ellenességével összefüggésben az indítványozó arra hivatkozott, hogy „a bíróságoknak a kényszerintézkedések elrendeléséről és meghosszabbításáról való döntés során a bizonyítékokat ténylegesen meg kell vizsgálnia, értékelnie és a határozathozatal napján fennálló bűncselekmény alapos gyanújáról kell határozatot hozni, ha ezen konkrét bűncselekmény vonatkozásában az ügyészség egyáltalán tett indítványt a bűnügyi felügyelet elrendelésére vagy meghosszabbítására”.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik,

hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [11] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [12] 4.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, a bírói döntések alaptörvény-ellenességét állító indítvánnyal összefüggésben a következőket állapította meg.
- [13] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezért mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a panasz a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése tekintetében megfelel-e az Abtv. 27. § (1) bekezdésében írt feltételeknek.
- [15] A fentebb ismertetett tényállás szerint a másodfokú bíróság a támadott végzésében helybenhagyta az elsőfokú bíróság bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról rendelkező végzését.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén nem minősülnek sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek a „kényszereszközök alkalmazását elrendelő határozatok” {lásd: 3254/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [3]–[4]; megerősítve: 3223/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság azt is leszögezte korábban, hogy a büntetőeljárás során, a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt a terhelt személyi szabadságát érintő – a kényszerintézkedés elrendeléséről, fenntartásról vagy megszüntetéséről rendelkező – bírói döntés „az eljárás során hozható legsúlyosabb »közbenső« határozat” {10/2007. (III. 7.) AB határozat, ABH 2007, 211, 221.; megerősítve: 3036/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [6]}, ennél fogva „nem ügydöntő határozat, mert nem a büntetőjogi főkérdésről szól” {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [17] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése nem minősül sem az ügy érdemében hozott bírósági döntésnek, sem az eljárást befejező egyéb döntésnek, ezért az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglalt törvényi feltételeknek, így érdemi vizsgálatára nincsen mód {hasonlóan lásd: 3194/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [4]–[8]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az indítvány a bírói döntés alaptörvény-ellenessége tekintetében a határozott kérelem követelményeinek sem felel meg, tekintve, hogy az indítványozó indokolása a Be. támadott rendelkezésével kapcsolatos.
- [19] 4.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában Be. 276. § (1) bekezdés a) pontja [máshol a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontjának „a terhelt bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható” szövegrésze] alaptörvény-ellenességét állította az Alaptörvény több rendelkezésével összefüggésben.
- [20] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés alapján abban az esetben fordulhat az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] Szemben az Abtv. 27. §-ban foglaltakkal, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadásának nem előfeltétele, hogy a támadott jogszabály/i rendelkezés alkalmazására az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező döntés esetében kerüljön sor. Ennek megfelelően a befogadási feltételek teljesítése mellett a támadott bírósági döntések nem az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező volta – az Alkotmánybíróság gyakorlatából is következően – nem jelenti akadályát a támadott rendelkezések alkotmányossági vizsgálatának.
- [22] Az Alkotmánybíróság mindazonáltal megállapította, hogy az indítványozó panaszában a kifogásolt jogszabályi rendelkezés kapcsán formálisan ugyan nem, azonban indítványa tartalmát tekintve kifejezetten jogalkotói mulasztás megállapítását kérte.
- [23] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult. Ennek megfelelően nem alkalmas

az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult {lásd például: 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]; 3330/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}.

[24] Az Alkotmánybíróság megerősítve a fenti gyakorlatát, a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására az indítványozó jelen ügyben sem volt jogosult.

[25] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz egyrészt nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek, másrészt az indítványozó nem volt jogosult a panasznak a fenti tartalommal való előterjesztésére, ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz sem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *c)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1996/2022.

